

Zákon na ochranu oznamovatelů platí i pro školy

S účinností od 1. srpna 2023 platí zákon č. 171/2023 Sb., o ochraně oznamovatelů. Jedná se o zákon, který musel být přijat v souladu s evropským právem a v zahraničí se označuje jako whistleblowing. Zákon chrání oznamovatele, který je zpravidla¹ zaměstnancem školy, a který oznamuje pověřené osobě školy podezření na protiprávní jednání školy. Může se zejména jednat o podezření z trestného činu, přestupku,² porušení právního předpisu v oblasti ochrany životního prostředí, bezpečnosti potravin, zadávání veřejných zakázek, ochrany vnitřního pořádku a bezpečnosti, života a zdraví, ochrany osobních údajů, soukromí a bezpečnosti sítí elektronických komunikací a informačních systémů.³

Zákon upravuje podávání oznámení a postup po učinění oznámení, určuje podmínky pro výkon příslušné osoby přijímat oznámení a její postup po podání oznámení, upravuje evidenci a uchovávání oznámení. Zákon chrání oznamovatele před mstou, odplatou či šikanou ze strany zaměstnavatele za oznámení protiprávního jednání. Zákon je nazývá odvetnými opatřeními. Mezi odvetná opatření zákon zejména uvádí:⁴

- a) rozvázání pracovního poměru nebo neprodloužení pracovního poměru na dobu určitou,
- b) zproštění výkonu služby, zařazení mimo výkon služby nebo skončení služebního poměru,
- c) zrušení právního vztahu založeného dohodou o provedení práce nebo dohodou o pracovní činnosti,
- d) odvolání z místa vedoucího zaměstnance nebo ze služebního místa představeného,
- e) uložení kárného opatření nebo kázeňského trestu,
- f) snížení mzdy, platu nebo odměny nebo nepřiznání osobního příplatku,
- g) přeložení nebo převedení na jinou práci nebo na jiné služební místo,
- h) služební hodnocení nebo pracovní posudek,
- i) neumožnění odborného rozvoje,
- j) změna pracovní nebo služební doby,
- k) vyžadování lékařského posudku nebo pracovnělékařské prohlídky,
- l) výpověď nebo odstoupení od smlouvy, nebo
- m) zásah do práva na ochranu osobnosti.

Tato odvetná opatření jsou v zákoně vyjmenována pouze jako příklady a není vyloučeno, aby byl považován za odvetné opatření i jiný zásah do práv oznamovatele, který není v zákoně uveden. Zákon upravuje podmínky poskytování ochrany fyzické osobě, která oznámení učinila.

Pokud má škola **50 zaměstnanců a více**, její povinností je zavést **vnitřní oznamovací systém**.⁵ Tato povinnost zavedení funkčního interního oznamovacího systému platí od účinnosti zákona, tj. od 1. srpna 2023. Zavedení vnitřního oznamovacího systému znamená, že se ředitel školy (zřizovatel) pověří osobu, která se bude **přijímat** a prošetřovat důvodnost **oznámení** a bude navrhopat opatření k nápravě stavu a prostřednictvím vytvořeného vnitřního oznamovacího systému mohou oznamovatelé podávat oznámení ústně, písemně či osobně. V této souvislosti je vhodné vedením školy vydat interní akt řízení (vnitřní směrnici, vnitřní předpis).

---

¹ Může jít i o uchazeče zaměstnání, externího pracovníka apod.

² § 2 odst. 1 písm. b) zák. č. 171/2023 Sb., o ochraně oznamovatele: „má znaky přestupku, za který zákon stanoví sazbu pokuty, jejíž horní hranice je alespoň 100000 Kč“

³ Srov. § 2 odst. 1 zák. č. 171/2023 Sb., o ochraně oznamovatele

⁴ § 4 odst. 1 zák. č. 171/2023 Sb., o ochraně oznamovatele

⁵ § 8 odst. 1 písm. a) zák. č. 171/2023 Sb., o ochraně oznamovatele

Ve školách s méně jak 50 zaměstnanci může oznamovatel **podat oznámení Ministerstvu spravedlnosti**. Ministerstvo je povinno přijmout a posoudit oznámení podle zákona o ochraně oznamovatele.⁶ Ministerstvo poskytuje metodickou, poradenskou a jinou odbornou pomoc ve věcech ochrany oznamovatelů. Na svých internetových stránkách jsou uvedeny kontaktní údaje pověřeného zaměstnance.

Pokud fyzická osoba podá vědomě nepravdivé oznámení, dopustí se přestupku, za který hrozí pokuta do 50.000 Kč.

Zákon byl uveřejněn ve Sbírce zákonů Částka 83/2023 dne 20.6.2023, velmi krátce před koncem školního roku. Účinnost zákona je od 1.8.2023, právě v polovině prázdnin. Přemýšleli zákonodárci o načasování termínů? Další nechávám bez komentáře.

---

⁶ § 14 písm. a) zák. č. 171/2023 Sb., o ochraně oznamovatele